

Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi
Dergisi

The Journal of International Social
Studies Education

(Uluslararası Hakemli Dergi/International Peer-Reviewed
Journal)

<https://dergipark.org.tr/en/pub/tissejournal> ISSN: 2757-5748

<http://www.sosbilder.org>

Teaching Perception of Social Studies Teacher Candidates: The Case of Burdur Mehmet Akif Ersoy University*

 Feride Ersoy, Dr., Corresponding Author
Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Türkiye
fersoy@mehmetakif.edu.tr
Orcid ID: 0000-0001-7088-4903

 Hasan Arkan, Master Student
Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Türkiye
hasanarkan33@gmail.com
Orcid ID: 0000-0001-6664-2928

 Kevser Baltacı, Master Student
Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Türkiye
kevserbaltaci70@gmail.com
Orcid ID: 0000-0003-1708-5082

Article Type: Research Article
Received Date: 01.07.2022
Accepted Date: 10.11.2022
Published Date: 31.12.2022

Plagiarism: This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software

Citation: Ersoy, F., & Arkan, H., & Baltacı K. (2022). Teaching perception of social studies teacher candidates: the case of Burdur Mehmet Akif Ersoy University. *Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Dergisi (The Journal of International Social Studies Education)*, 4(1), 28-43.

*This study was presented as an oral presentation at the 10th International Symposium on Social Studies Education held in Rize on 9-11 June 2022.

Abstract

Teaching is a profession that is considered sacred from past to present. Today's teacher candidates are the teachers who will raise tomorrow's generations. For this reason, researching the perceptions of teacher candidates towards teaching is important in terms of increasing the qualifications of educators of the near future. The results gain importance in terms of determining the current perspective towards the teaching profession, producing solutions to problems, if any, and developing both professional and emotional qualities of teacher candidates in teacher education. The target of this research is to explore the perceptions of social studies teacher candidates about teaching. The research was designed as a phenomenological research within the scope of qualitative research. The participant group of the research consisted of 150 volunteer social studies teacher candidates who continued their education in the spring of the 2021-2022 academic year at the Faculty of Education of Burdur Mehmet Akif Ersoy University. Data were collected by qualitative data collection technique through metaphors. In the data collection form prepared researchers, the participants were asked to create metaphors about the concept of teaching and express their reasons. Research data were analyzed by content analysis and descriptive analysis. It was observed that pre-service teachers produced 61 different metaphors regarding the perception of teaching. These metaphors were evaluated under 8 main categories: teaching as a guide, teaching as a trainer, teaching as an emotional commitment, teaching as a source of knowledge, teaching as a source of life, teaching as a valuable profession, teaching as a loss of status, and teaching as self-renewal.

Keywords: Social studies, teacher training, metaphor, teaching profession.

Extended Summary

Introduction

The education curriculum in Turkey has an integrated approach with knowledge, skills and values in terms of human training perspective. Within the framework of this approach, social studies is one of the important courses in the holistic education of the individual with its material and spiritual aspects (Ersoy, 2021). Social studies teachers play a central role in realizing the objectives of the course. A qualified social studies teacher is expected to have professional competencies to achieve the objectives of the social studies course. Teaching skills and qualifications, field knowledge, general knowledge of culture, and personal characteristics are very important in being a good teacher (Gençtürk, Akbaş, & Kaymakçı, 2012). In addition, it is expected that the teacher should be able to follow the current and innovations in the field, use educational technologies, have effective communication skills, be a guide and be a good model for their students (Aldan Karademir & Akgül, 2019). With all these, the perception of the teacher, which is so important in human education, towards the teaching profession will direct his behavior towards his students. The teaching perception of teacher candidates, who will be the educators of the social studies course, which is a very important course in the acquisition of individual and social values in human education, constitutes the research focus of this study. In this context, the problem statement of the research is what is the perception of teaching of social studies teacher candidates?

Methods

This research was conducted with phenomenology, one of the qualitative research pattern (Creswell, 2014; Bayar & Bayar, 2015). The participant group of the research consisted of 150 volunteer social studies teacher candidates who continued their education in the spring semester of the 2021-2022 academic year at the Faculty of Education of Burdur Mehmet Akif Ersoy University. The data of this study were obtained by qualitative data collection technique through metaphors. The data collection form was prepared by the researchers. In the data collection form, the participants were asked to create

metaphors about the concept of teaching and to express their reasons. From the participants; “Teaching is like ..... Because .....” were asked to complete the sentences. Content analysis and descriptive analysis were used together in the analysis of data. In order to ensure the validity of the research, the data were reported in detail and it was explained how the researcher reached the results. In order to ensure reliability, the researchers carried out the analysis within the panel discussion.

Results

In this study, social studies teacher candidates created 61 different metaphors about the concept of teaching. Social studies teacher candidates used the metaphor of mother (15) the most among these metaphors. However, parenting (13), compass (8), sun (8), tree (7), guide (6), light (6), gardener (6), water (5), candle (5), guide (4), book (4), farmer (4), library (3), sacred work (3), life experience (3), family (3), stream (2), feeling of refreshment (2), land (2) metaphors also have more than 1 frequency. Apart from these metaphors, social studies teacher candidates identified the concept of teaching with metaphors such as computer, counselor, shepherd, shepherd star, sea, sky, map, leader.

All metaphors of social studies teacher candidates regarding the concept of teaching were collected in 8 different categories: Teaching as a mentor (39), teaching as a trainer (37), teaching as an emotional commitment (21), teaching as a source of information (20), teaching as a source of life (15), teaching as a valuable profession (8), it is seen that there are categories such as teaching (6) as a loss of status (6) teaching as a field of self-renewal (4). While social studies teacher candidates perceive the concept of teaching as guiding teaching (37) the most and they perceive it as teaching as a field of self-renewal the least (4).

Discussion and Conclusion

In this study, the perception of teaching of prospective teachers has been tried to be determined through metaphors in accordance with the phenomenological approach. As a result of the research, 61 different metaphors that make up the teacher candidates' perception of teaching and 8 different categories explained by these metaphors were determined. These categories and the frequencies of explanatory metaphors are as follows: Teaching as a guide (39), teaching as a trainer (37), teaching as an emotional commitment (21), teaching as a source of knowledge (20), teaching as a source of life (15), teaching as a valuable profession (8), teaching as a loss of status (6), and teaching as a field of self-renewal (4).

The results of the study have similarities and differences with the findings obtained in similar studies (Yılmaz, Göçen, & Yılmaz 2013; Kuru & Pınaz, 2020). The categories of teaching as a guide, teaching as a source of information and teaching as a field of self-renewal, which are among the categories in our study, are similar to Duran's (2022) study. However, in both studies, metaphors such as compass, shepherd's star, guide, navigation and book were used in common by pre-service teachers.

Considering the above studies, it is seen that the perspective of teaching has close meanings to each other. Unlike these studies, in our study, in addition, the category of teaching as emotional commitment was reached. In addition, it was determined that social studies teacher candidates included original metaphors such as feeling of refreshment, butterfly out of cocoon, hourglass, devotion, finding water in the desert and being in a dilemma.

Recommendations

The concept of teaching is a profession that pre-service teachers value and see as a source of life, even though they think about the loss of status. Teacher education can be supported with content and behavior-enhancing activities related to the dimensions included in the study findings in education faculties. In addition, education politicians can carry out remedial work on issues that suggest the loss of status of the profession. Pre-service teachers' perceptions of the concept of teaching can be subject to academic studies at regular intervals.

Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi
Dergisi

The Journal of International Social
Studies Education

(Uluslararası Hakemli Dergi/International Peer-Reviewed
Journal)

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/tissejournal>

ISSN: 2757-5748

<http://www.sosbilder.org>

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Algısı: Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Örneği*

Özet

Öğretmenlik, geçmişten günümüze kutsal olarak kabul edilen bir meslektir. Bugünün öğretmen adayları, yarının nesillerini yetiştirecek öğretmenlerdir. Bu nedenle öğretmen adaylarının öğretmenliğe yönelik algılarının araştırılması yakın geleceğin eğitimcilerinin niteliklerinin artırılması açısından önemlidir. Sonuçlar, öğretmenlik mesleğine yönelik mevcut bakış açısının belirlenmesi, varsa sorunlara ilişkin çözüm önerilerinin üretilebilmesi, öğretmen eğitiminde öğretmen adaylarının hem mesleki hem de duygusal niteliklerinin bir arada geliştirilebilmesi açısından önem kazanmaktadır. Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin algılarını keşfetmeye çalışmaktır. Araştırma nitel araştırma kapsamında fenomenolojik bir araştırma olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın katılımcı grubunu Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 2021-2022 akademik yılı bahar döneminde eğitimine devam eden 150 gönüllü sosyal bilgiler öğretmen adayı oluşturmuştur. Veriler, metaforlar yoluyla nitel veri toplama tekniğiyle toplanmıştır. Araştırmacılar tarafından hazırlanan veri toplama formunda katılımcılardan öğretmenlik kavramı ile ilgili metaforlar oluşturmaları ve gerekçelerini ifade etmeleri istenmiştir. Araştırma verileri içerik analizi ve betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik algısına ilişkin 61 farklı metafor ürettikleri görülmüştür. Ortaya çıkan bu metaforlar yol gösterici olarak öğretmenlik, yetiştirici olarak öğretmenlik, duygusal bağlılık olarak öğretmenlik, bilgi kaynağı olarak öğretmenlik, yaşam kaynağı olarak öğretmenlik, değerli bir meslek olarak öğretmenlik, statü kaybı olarak öğretmenlik ve kendini yenileme olarak öğretmenlik olmak üzere 8 ana kategori altında değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, öğretmen yetiştirme, metafor, öğretmenlik mesleği.

Giriş

Gelecek nesillerin insan onuruna yakışır bir misyonla yetişmesi öğretmenin bireysel ve mesleki nitelikleriyle yakından ilgilidir. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda öğretmenlik; "devletin eğitim öğretim ve bununla ilgili öğretim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği" olarak açıklanmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 1980, s.19). Öğretmen, eğitim ve öğretim sürecinde resmi müfredatta yer verilen kazanımları sınıf içi ve sınıf dışı aktivitelerle gerçekleştirmeye çalışan uzman kişidir. Öğretmenin öğretim müfredatındaki konuları sınırlı ders işleme sürecinde öğrenciye

aktarımı onun eğitim ve öğretim yetkinliğiyle bağlantılı ilerleyecektir. Bununla birlikte öğretmenlik; mesleki süreci içinde durağanlığı kabul etmeyen, sürekli kendini geliştirmeyi ve yenilemeyi gerektiren bir uğraştır. Bir öğretmenin mesleki yetkinlik kazanımı, kendini geliştirme ve güncellenme çabası bu konudaki istekliliğine ve eylemine bağlıdır. Bu isteklilik ve eylem ise mesleğe yüklediği anlama göre değişmektedir.

Türkiye’de eğitim müfredatı insan yetiştirme perspektifi bakımından incelendiğinde bilgi, beceri ve değerlerle bütünleşmiş bir yaklaşım ortaya çıkmaktadır. Sosyal bilgiler, bu yaklaşım çerçevesinde, bireyin maddi ve manevi yönleriyle bütüncül yetişmesinde önemli derslerden biridir (Ersoy, 2021). Sosyal bilgiler öğretmeni, dersin hedeflerini gerçekleştirmede merkezi rol oynamaktadır. Nitelikli bir sosyal bilgiler öğretmenin sosyal bilgiler dersinin amaçlarını gerçekleştirecek mesleki yeterliklere sahip olması beklenmektedir. Öğretmenlik beceri ve nitelikleri, alan bilgisi, genel kültür bilgisi, kişisel özellikler iyi bir öğretmen olmada oldukça önemlidir (Gençtürk, Akbaş ve Kaymakçı, 2012). Bununla birlikte öğretmenin gündemi ve alandaki yenilikleri takip etmesi, eğitim teknolojilerini kullanabilmesi, etkili iletişim becerisine sahip olması, yol gösterici olması, öğrencilerine iyi bir model olması beklenmektedir (Aldan Karademir ve Akgül, 2019).

Öğretmen, öğrencilerin gözünde “bilgi sahibi”, “örnek” bir şahsiyet olarak kabul edilmektedir. Öğretmenin sınıf içinde ve sınıf dışında herhangi bir kişiye veya olaya karşı sergilediği tutum ve davranışlar öğrencilere model olma potansiyeline sahiptir. Bu bağlamda öğretmen mesleki yetkinliklerin yanı sıra örnek bir şahsiyet olarak insana dokunan, rol modeli kişidir. İnsanın sosyal çevresi içinde oluşturduğu zihinsel şemaları çerçevesinde davranışta bulunduğunu vurgulayan sosyal bilişsel yaklaşımlar çerçevesinde düşünüldüğünde (Burger, 2021), öğretmen adaylarının zihninde yer alan öğretmenlik algısının onların davranış kalıplarına etki edebileceği açıktır. İnsan yetiştirmede bireysel ve toplumsal değerlerin kazanımında oldukça önemli bir ders olan sosyal bilgiler dersinin eğitimcileri olacak öğretmen adaylarının öğretmenlik algısı bu çalışmanın araştırma odağını oluşturmaktadır. Bu kapsamda araştırmanın problem cümlesini; sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik algısı nasıldır, sorusu oluşturmaktadır.

Yöntem

Bu Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının metaforlar aracılığıyla öğretmenlik algılarını tespit etmek amacıyla yapılan bu çalışmada, nitel araştırma modellerinden olgu bilim (fenomenoloji) deseni tercih edilmiştir. Fenomenoloji deseninde katılımcıların kavramlar, olaylar ya da olgular hakkında sahip olduğu anlamlar tespit edilmeye çalışılmaktadır (Creswell, 2014; Bayar ve Bayar, 2015). Bu desene yürütülen çalışmalarda verileri toplarken görüşme, gözlem ve doküman analizi teknikleri kullanılmaktadır. Bununla birlikte özellikle kavramlara ilişkin algıların tespit edilmesi amaçlandığında metafor çalışmaları kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın katılımcı grubunu Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 2021-2022 akademik yılı bahar döneminde eğitimine devam eden 150 gönüllü sosyal bilgiler öğretmen adayı oluşturmuştur. Öğretmen adaylarına ait demografik dağılım Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının demografik özellikleri

Sınıf Düzeyi	Kadın	Erkek	Genel
1. Sınıf	27	7	34
2. Sınıf	20	16	36
3. Sınıf	30	12	42
4. Sınıf	18	20	38
Toplam	95	55	150

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmanın verileri, metaforlar yoluyla nitel veri toplama tekniğiyle elde edilmiştir. Veri toplama formu araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Veri toplama formunda katılımcılardan öğretmenlik kavramı ile ilgili metafor oluşturmaları ve gerekçelerini ifade etmeleri istenmiştir. Katılımcılardan; “Öğretmenlik ..... gibidir. Çünkü .....” cümlelerini tamamlamaları istenmiştir. Bu tarz ifadelerden oluşan veri toplama formu farklı çalışmalarda da kullanılmaktadır. Örneğin; Saban (2004) öğretmen kavramına, Saban (2008) okul kavramına yönelik araştırmalarında benzer formlar kullanmıştır. Bu çalışmada öğretmenlik kavramı katılımcıların açık uçlu ilgili cümleyi kendi ifadeleri ile tamamladığı benzer formla araştırılmıştır.

Verilerin Analizi

Öğretmen adaylarından metaforlar aracılığıyla toplanan verilerin analizinde içerik analizi ve betimsel analiz birlikte kullanılmıştır. Araştırmacılar online ortamda bir araya gelerek veri analizini gerçekleştirmiştir. Veri analizi sürecinde öncelikle öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin oluşturduğu metaforlar listelenmiştir. Araştırmacıların ortak kategoriyi açıklama hususunda görüş birliği sağladığı metaforlar bir araya getirilerek metafor tablosundaki temel kategoriler oluşturulmuştur. Kategorilere ilişkin ortaya çıkan metaforların yüzde ve frekans hesaplamaları yapılmıştır. Öğretmen adaylarının öğretmenlik algısını yansıtan dikkat çekici bazı metaforlar, doğrudan alıntılar yapılarak açıklanmıştır. Araştırmanın geçerlik ve güvenilirlik önlemleri kapsamında; geçerliği sağlamak amacıyla veriler ayrıntılı bir şekilde rapor edilmiştir ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığı açıklanmıştır. Güvenirliği sağlamak amacıyla araştırmacılar panel tartışması içinde analizi gerçekleştirmiştir.

Bulgular

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik algısını tespit etmeye yönelik yapılan bu çalışmada toplam 61 farklı metafor elde edilmiştir. Bu metaforlar Tablo 2’de verilmiştir

Tablo 2. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik kavramı ile ilgili oluşturdukları metaforlar

Metafor	Frekans	Metafor	Frekans	Metafor	Frekans
Anne	15	Adanmışlık	1	Kozadan Çıkmış Kelebek	1
Ebeveynlik	13	Baba	1	Kum Saati	1
Pusula	8	Bıçak	1	Kuş	1
Güneş	8	Bilgisayar	1	Lider	1
Ağaç	7	Çoban	1	Merdiven	1
Rehber	6	Çoban Yıldızı	1	Meşale	1
Işık	6	Çölde Su Bulmak	1	Mimar	1
Bahçıvan	6	Danışman	1	Mutluluk	1
Su	5	Deniz	1	Mücevher	1
Mum	5	Elma Şekeri	1	Navigasyon	1
Kılavuz	4	Eski Bir Eşya	1	Orman	1
Kitap	4	Fırıncı	1	Otobüs Şoförlüğü	1
Çiftçi	4	Gizli Hazine	1	Psikolog	1
Kütüphane	3	Gökyüzü	1	Risk Almak	1
Kutsal Meslek	3	Göle Yoğurt Çalma	1	Sanat Eseri	1
Yaşam Deneyimi	3	Güç	1	Sevgi	1
Aile	3	Harita	1	Türk Bayrağı	1
Akarsu	2	Hayatın Meyvesi	1	Yaz Yağmuru	1
Tazelenme Hissi	2	Heykeltıraş	1	Zaman Kaybı	1
Toprak	2	İflas Etmiş İnsan	1	Zülfikar Kılıcı	1
	2	İkilemede Kalmak	1		
Toplam			61		150

Tablo 2 incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik kavramı ile ilgili 61 farklı metafor oluşturdukları görülmektedir. Sosyal bilgiler öğretmen adayları bu metaforlar arasında en fazla anne (15) metaforunu kullanmıştır. Bununla birlikte “ebeveynlik (13), pusula (8), güneş (8), ağaç (7), rehber (6), ışık (6), bahçıvan (6), su (5), mum (5), kılavuz (4), kitap (4), çiftçi (4), kütüphane (3), kutsal meslek (3), yaşam deneyimi (3), aile (3), akarsu (2), tazelenme hissi (2), toprak (2)” metaforları da 1’den fazla frekansa sahiptir. Bu metaforlar dışında sosyal bilgiler öğretmen adayları öğretmenlik kavramını “bilgisayar, danışman, çoban, çoban yıldızı, deniz, gökyüzü, harita, lider” gibi metaforlar ile özdeşleştirmişlerdir.

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Algılarına İlişkin Kategoriler

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yanıtlarından elde edilen veriler incelenerek tüm metaforlar 8 farklı kategoride toplanmıştır. Bu kategoriler Tablo 3’de yer almaktadır.

Tablo 3. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik algılarına ilişkin kategoriler

Kategori	Frekans	Yüzde (%)
Yol Gösterici Olarak Öğretmenlik	39	25,99
Yetiştirici Olarak Öğretmenlik	37	24,66
Duygusal Bağlılık Olarak Öğretmenlik	21	13,99
Bilgi Kaynağı Olarak Öğretmenlik	20	13,33
Yaşam Kaynağı Olarak Öğretmenlik	15	9,99
Değerli Bir Meslek Olarak Öğretmenlik	8	5,33
Statü Kaybı Olarak Öğretmenlik	6	3,99
Kendini Yenileme Sahası Olarak Öğretmenlik	4	2,66
Toplam	150	100

Tablo 3 incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yanıtları doğrultusunda “yol gösterici olarak öğretmenlik (39), yetiştirici olarak öğretmenlik (37), duygusal bağlılık olarak öğretmenlik (21), bilgi kaynağı olarak öğretmenlik (20), yaşam kaynağı olarak öğretmenlik (15), değerli bir meslek olarak öğretmenlik (8), statü kaybı olarak öğretmenlik (6) ve kendini yenileme sahası olarak öğretmenlik (4)” olarak kategorilerin oluştuğu görülmektedir. Sosyal bilgiler öğretmen adayları öğretmenlik kavramını en fazla yol gösterici öğretmenlik (37) olarak algılamakta, en az ise kendini yenileme sahası olarak öğretmenlik (4) olarak algılamaktadır.

Yol Gösterici Olarak Öğretmenlik Algısı

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yol gösterici olarak öğretmenlik algısına dair elde edilen bulgular Tablo 4’de yer almaktadır.

Tablo 4: *Yol gösterici olarak öğretmenlik algısı*

Metafor	Frekans	Metafor	Frekans
Pusula	8	Harita	1
Işık	6	Lider	1
Rehber	6	Meşale	1
Mum	5	Merdiven	1
Kılavuz	4	Navigasyon	1
Çoban	1	Otobüs Şoförlüğü	1
Çoban Yıldızı	1	Psikolog	1
Danışman	1		
Toplam	15		39

Tablo 4 incelendiğinde bu kategori altında pusula, ışık, rehber, mum, kılavuz, çoban ve otobüs şoförlüğü gibi metaforlar oluşturulmuştur. Bu metaforlar öğretmen özellikleri kapsamında öğretmenlerin yol gösterici olması ve öğrencilere rehberlik etmesi ile ilişkilendirilmiştir. Öğretmen adaylarının bu konudaki bazı görüşleri şu şekildedir:

K47: “*Öğretmenlik pusula gibidir. Çünkü yürüyeceğimiz yolda önemli bir rehberdir. Vereceğimiz kararlarda bir danışman görevi görür.*”

K134: “*Öğretmenlik otobüs şoförlüğü gibidir. Çünkü en ufak yanlışınızda birçok hayatı kaydırabilirsiniz.*”

Yetiştirici Olarak Öğretmenlik Algısı

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yetiştirici olarak öğretmenlik algısına dair elde edilen bulgular Tablo 5’te yer almaktadır.

Tablo 5. *Yetiştirici olarak öğretmenlik algısı*

Metafor	Frekans	Metafor	Frekans
Ebeveynlik	13	Bıçak	1
Bahçıvan	6	Fırıncı	1
Çiftçi	4	Heykeltıraş	1
Aile	3	Kuş	1
Yaşam Deneyimi	3	Mimar	1
Toprak	2	Sanat Eseri	1
Toplam	12		37

Tablo 5 incelendiğinde öğretmen adaylarının bu kategori altında ebeveynlik, bahçıvan, heykeltıraş ve mimar gibi metaforlar kullandığı görülmektedir. Bu metaforlardan yola çıkarak sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmeni, kişileri yaşama hazırlayan ve gelişimleri için çaba sarf eden yetiştirici kişi olarak algıladıklarını söylemek mümkündür. Öğretmen adaylarının bu konudaki bazı görüşleri şunlardır:

K100: “Öğretmenlik ebeveynlik gibidir çünkü ebeveynler de çocuklarını hayata hazırlar öğretmenler de öğrencilerini hayata hazırlar.”

K96: “Öğretmenlik bahçıvanlık gibidir. Çünkü bahçıvanlıkta her çiçeğe her bitkiye ayrı ayrı önem verilir büyütülür. Öğretmenlikte de böyledir, her çocuğa ayrı değer verilerek özel bir şekilde ilgilenilir.”

Duygusal Bağlılık Olarak Öğretmenlik Algısı

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının duygusal bağlılık olarak öğretmenlik algısına dair elde edilen bulgular Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6 Duygusal bağlılık olarak öğretmenlik algısı

Metafor	Frekans
Anne	15
Adanmışlık	1
Baba	1
Çölde Su Bulmak	1
İkilemde Kalmak	1
Mutluluk	1
Sevgi	1
Toplam	21

Tablo 6 incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik kavramını duygusal yakınlık olarak algıladığı görülmektedir. Bu doğrultuda öğretmen adayları tarafından anne, adanmışlık ve ikilemde kalmak gibi metaforlar oluşturulmuştur. Bu metaforları incelediğimizde bazı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine farklı duygusal anlamlar yükledikleri anlaşılmaktadır. Öğretmen adaylarının bu konudaki bazı görüşleri şöyledir:

K60: “Öğretmenlik anne olmak gibidir. Çünkü çocukların yetişmesinde sorumluluk olarak onları şefkatle büyütür ve geliştirir. Çocukların gelişiminde iyi bir birey olmasına yardımcı olur.”

K121: “Öğretmenlik adanmışlık gibidir. Çünkü öğretmen kendisinden çok etrafındaki öğrencilerini düşünür.”

Bilgi Kaynağı Olarak Öğretmenlik Algısı

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bilgi kaynağı olarak öğretmenlik algısına dair elde edilen bulgular Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7. Bilgi kaynağı olarak öğretmenlik algısı

Metafor	Frekans
Ağaç	7
Kitap	4
Kütüphane	3
Akarsu	2
Bilgisayar	1
Deniz	1
Hayatın Meyvesi	1
Orman	1
Toplam	20

Tablo 7 incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik kavramını bilgi kaynağı olarak algıladığı görülmektedir. Bu doğrultuda öğretmen adayları tarafından ağaç, kitap, kütüphane ve bilgisayar gibi metaforlar oluşturulmuştur. Bu metaforları incelediğimizde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini bilgiye ulaşma konusunda kaynaklık eden kişi olarak algıladıkları anlaşılmaktadır. Öğretmen adaylarının bu konudaki bazı görüşleri şöyledir:

K106: “Öğretmenlik kütüphane gibidir. Çünkü sınırsız bilgi verir.”

K69: “Öğretmenlik bilgisayar gibidir. Çünkü bir bilgisayar ile birçok bilgiye kolayca ulaşabiliriz. Öğretmenler de bizim bilgi kaynağımızdır.”

Yaşam Kaynağı Olarak Öğretmenlik Algısı

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yaşam kaynağı olarak öğretmenlik algısına dair elde edilen bulgular Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8. Yaşam kaynağı olarak öğretmenlik algısı

Metafor	Frekans
Güneş	8
Su	5
Gökyüzü	1
Yaz Yağmuru	1
Toplam	15

Tablo 8 incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik kavramını yaşam kaynağı olarak algıladığı görülmektedir. Bu doğrultuda öğretmen adayları tarafından güneş ve su gibi metaforlar oluşturulmuştur. Bu metaforları incelediğimizde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini hayati derecede önemli buldukları anlaşılmaktadır. Öğretmen adaylarının bu konudaki bazı görüşleri şunlardır:

K126: “Öğretmenlik güneş gibidir. Çünkü nasıl ki yaşam için güneşe ihtiyaç duyuyor isek toplum yaşamı için de öğretmenliğe ihtiyaç duymaktayız.”

K36: “Öğretmenlik su gibidir. Çünkü yaşamın en temel ihtiyaçlarından birisi olan su gibi öğretmenlikte sağlıklı bir yaşam için en gerekli şeydir.”

Değerli Bir Meslek Olarak Öğretmenlik Algısı

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değerli bir meslek olarak öğretmenlik algısına dair elde edilen bulgular Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9. Değerli bir meslek olarak öğretmenlik algısı

Metafor	Frekans
Kutsal Meslek	3
Gizli Hazine	1
Güç	1
Mücevher	1
Türk Bayrağı	1
Zülfikar Kılıcı	1
Toplam	8

Tablo 9 incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik kavramını değerli bir meslek olarak algıladıkları görülmektedir. Bu doğrultuda öğretmen adayları tarafından kutsal meslek ve gizli hazine gibi metaforlar oluşturulmuştur. Bu metaforları incelediğimizde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini toplumda değer gören bir meslek olarak algıladıkları anlaşılmaktadır. Öğretmen adaylarının bu konudaki bazı görüşleri şöyledir:

K4: “Öğretmenlik kutsal meslek gibidir. Çünkü öğrenci yetiştirmek, onlara örnek bir vatandaş, birey olduğumuzu göstermeliyiz. Çünkü bu nesli en iyi şekilde biz yetiştirmeliyiz.”

K117: “Öğretmenlik güç gibidir çünkü ülkenin ve dünyanın geleceği ona bağlıdır.”

Statü Kaybı Olarak Öğretmenlik Algısı

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının statü kaybı olarak öğretmenlik algısına dair elde edilen bulgular Tablo 10’da yer almaktadır.

Tablo 10. Statü kaybı olarak öğretmenlik algısı

Metafor	Frekans
Elma Şekeri	1
Eski Bir Eşya	1
Göle Yoğurt Çalma	1
İflas Etmiş İnsan	1
Risk Almak	1
Zaman Kaybı	1
Toplam	6

Tablo 10 incelediğinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik kavramını statü kaybı olarak algıladıkları görülmektedir. Bu kategori altında öğretmen adayları tarafından risk almak ve zaman kaybı gibi metaforlar oluşturulmuştur. Öğretmen adayları mesleğin statü kaybına uğradığını düşünmektedir. Öğretmen adaylarının bu konudaki bazı görüşleri şunlardır:

K40: “Öğretmenlik göle yoğurt çalmak gibidir. Çünkü bu meslek adına elimizden geldiğince büyük ihtimalle atanamayacağımızı bile bile çalışıyoruz. İnşallah da atanabiliriz.”

K71: “Öğretmenlik risk almak gibidir. Çünkü sonucunda atanıp atanamayacağın bile belli değilken yine bir umutla denemektir.”

Kendini Yenileme Sahası Olarak Öğretmenlik Algısı

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının kendini yenileme sahası olarak öğretmenlik algısına dair elde edilen bulgular Tablo 11’de yer almaktadır.

Tablo 11. Kendini yenileme sahası olarak öğretmenlik algısı

Metafor	Frekans
Tazelenme Hissi	2
Kozadan Çıkmış Kelebek	1
Kum Saati	1
Toplam	4

Tablo 11 incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik kavramını kendini yenileyen olarak algıladıkları görülmektedir. Bu doğrultuda öğretmen adayları tarafından kozadan çıkmış kelebek gibi metaforlar oluşturulmuştur. Bu metaforları incelediğimizde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini sürekli olarak kendini yenileyen ve tazeleyen kişi olarak algıladıkları anlaşılmaktadır. Öğretmen adaylarının bu konudaki bazı görüşleri şunlardır:

K80: “Öğretmenlik kum saati gibidir. Çünkü yıllar geçtikçe kişi öğretmenlik mesleğinde tecrübe kazanarak çevresindeki öğrencileri de etkileyerek mesleğini tam anlamıyla icra etmiş olur.”

K25: “Öğretmenlik kozadan çıkmış bir kelebek gibidir. Çünkü mesleğe ilk başladığımızda bizde bir koza gibiyiz. Daha sonradan kelebek gibi uçmayı öğreniriz. Yani bir şeyleri öğrenmeyi, öğretmeyi daha iyi aktarabiliriz.”

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmada Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda 2021-2022 eğitim yılında bahar döneminde eğitimi devam eden öğretmen adaylarının öğretmenlik algısı fenemolojik yaklaşıma uygun olarak metaforlar aracılığıyla tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının öğretmenlik algısını oluşturan 61 farklı metafor ve bu metaforların açıkladığı 8 farklı kategori tespit edilmiştir. Bu kategoriler ve kategorileri açıklayıcı metaforların frekansları şöyledir: Yol gösterici olarak öğretmenlik (39), yetiştirici olarak öğretmenlik (37), duygusal bağlılık olarak öğretmenlik (21), bilgi kaynağı olarak öğretmenlik (20), yaşam kaynağı olarak öğretmenlik (15), değerli bir meslek olarak öğretmenlik (8), statü kaybı olarak öğretmenlik (6) ve kendini yenileme sahası olarak öğretmenlik (4).

Öğretmen adayları, yol gösterici olarak öğretmenlik kategorisinde pusula ve rehber; yetiştirici olarak öğretmenlik kategorisinde ebeveynlik ve bahçıvan; duygusal bağlılık olarak öğretmenlik kategorisinde anne; bilgi kaynağı olarak öğretmenlik kategorisinde ağaç ve kitap; yaşam kaynağı olarak öğretmenlik kategorisinde güneş ve su; değerli bir meslek olarak öğretmenlik kategorisinde kutsal meslek; kendini yenileme sahası olarak öğretmenlik kategorisinde tazelenme hissi metaforlarını sıklıkla kullanırken, statü kaybı olarak öğretmenlik kategorisinde eşit frekans değerlerine sahip metaforlar kullanmıştır.

Çalışmada ulaştığımız sonuçlar, benzer çalışmalarda (Yılmaz, Göçen ve Yılmaz 2013; Kuru ve Pırnaz, 2020) elde edilen bulgularla benzerliklere ve farklılıklara sahiptir. Yol gösterici olarak öğretmenlik, bilgi kaynağı olarak öğretmenlik, değerli bir meslek olarak öğretmenlik ve statü kaybı olarak öğretmenlik kategorileri Yılmaz, Göçen ve Yılmaz’ın (2013) çalışmalarındaki kategorilerle benzerlik göstermektedir. Yol gösterici olarak öğretmenlik, yetiştirici olarak öğretmenlik, bilgi kaynağı olarak öğretmenlik ve yaşam kaynağı olarak öğretmenlik kategorileri Kuru ve Pırnaz’ın (2020) yapmış oldukları çalışmadaki kategoriler ile benzerlik göstermektedir. Duran’ın (2022) çalışması

incelendiğinde ise bizim çalışmamızdaki kategorilerden yol gösterici olarak öğretmenlik, bilgi kaynağı olarak öğretmenlik ve kendini yenileme sahası olarak öğretmenlik kategorileri ile benzerlik gösterdiği görülmektedir. Bununla birlikte her iki çalışmada da öğretmen adayları tarafından pusula, çoban yıldızı, kılavuz, navigasyon ve kitap gibi metaforlar ortak kullanılmıştır.

Yukarıdaki çalışmaların gerçekleştirildiği tarihler dikkate alındığında öğretmenliğe bakış açısının birbirine yakın anlamlara sahip olduğu görülmektedir. Bu çalışmalardan farklı olarak bizim çalışmamızda ayrıca duygusal bağlılık olarak öğretmenlik kategorisine ulaşılmıştır. Ayrıca kategorilerin içeriğinde yer alan metaforlar incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “tazelenme hissi, kozadan çıkmış kelebek, kum saati, adanmışlık, çölde su bulmak ve ikilemde kalmak” gibi özgün metaforlara yer verdiği tespit edilmiştir. Bu sonuç öğretmen adaylarının öğretmenlik kavramına zamanla farklı yeni anlamlar yüklediğini göstermektedir.

Bizim çalışmamızdan farklı olarak Duran’ın (2022) çalışmasında öğretmenlik kavramına ilişkin “olumsuz özelliklere sahip kişi olarak öğretmen” kategorisi dikkat çekmektedir. Bu kategoride öğretmen adayları öğretmenliğin “bukalemun, Garfield, Gestapo” kodlarıyla olumsuz özelliklerini vurgulamaktadır. Öğretmen adaylarının zihninde öğretmenliğe ilişkin olumsuz kodların varlığı kendi öğretmenlerinin olumsuz izlerini yansıttıkları cümlelerle gerekçelendirilmiştir. Bu sonuç öğretmen eylemlerinin etki gücünü ve bıraktığı izleri ortaya koymaktadır. Dolayısıyla yeni yetişen öğretmen adaylarının davranış eğitimi önem kazanmaktadır.

Çalışma bulgularından hareketle, öğretmenliğin çok değerli bir meslek alanı olarak kabul görmesine rağmen toplumda önemli ölçüde statü kaybettiğini ve bu statü kaybının devam ettiğini söylemek mümkündür. Yılmaz, Göçen ve Yılmaz’ın (2013) çalışmasında yer verilen statü kaybını vurgulayan kategorinin bizim çalışmamızda da tespit edilmiş olması bu bağlamda dikkat çekmektedir. İki çalışma arasında 9 yıllık bir zaman dilimi bulunmasına rağmen aynı bulgulara rastlanmış olması bu konuda çözüm geliştirme ihtiyacına işaret etmektedir. Statü kaybı olarak öğretmenlik kategorisi kapsamında öğretmen adayları özellikle, mesleğin toplumdaki saygınlığının azalmakta olduğunu ve atama sorunlarını dile getirmiştir.

Öğretmenlik kavramı bazı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının statü kaybını düşünmelerine rağmen hala değer verdikleri, yaşam kaynağı olarak gördükleri bir meslek grubudur. Bu meslek grubunun yetiştiricisi olan eğitim fakültelerinde çalışma bulgularında yer alan boyutların içeriğini zenginleştirici ve davranış geliştirici aktivitelerle öğretmen eğitimi desteklenebilir. Ayrıca mesleğin statü kaybını düşündüren konular eğitim politikacıları tarafından dikkate alınarak üzerine iyileştirici çalışmalar yapılabilir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik kavramına ilişkin algıları belirli aralıklarla akademik çalışmalara konu edilebilir.

Kaynakça

- Aldan Karademir, Ç. ve Akgül, A. (2019). Öğretmenlerin etkili sosyal bilgiler öğretmeni algısı: Nitel bir araştırma. *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(3), 186-207. <https://doi.org/10.18026/cbayarsos.532411>
- Bayar, V., ve Bayar, S. A. (2015). Araştırma yaklaşımları. Turan, S. (Ed.). *Uygulamada Araştırma Yöntemleri* (45-54). Ankara: Nobel Akademik.
- Burger, J. M. (2021). Kişilik: Psikoloji biliminin insan doğasına dair söyledikleri. İstanbul: Kaknüs.
- Creswell, J. W. (2014) *Research design: Qualitative, quantitative and mixed methods approaches*. Los Angeles: Sage.
- Duran, A. (2022). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin kullandıkları metaforların incelenmesi. *E-Uluslararası Pedagoji Dergisi*, 2(1), 1-16. <https://trdoi.org/10.27579808/e-ijpa.47>
- Ersoy, F. (2021). Sosyal bilgiler öğretim programının incelenmesi. Aktepe, V., Gündüz, M., Kurtde Fidan, N. ve Yalçınkaya, E. (Ed.). *Kuramdan Uygulamaya Sosyal Bilgiler Öğretimi* (97-129). Pegem Akademi.
- Gençtürk, E., Akbaş, Y. ve Kaymakçı, S. (2012). Qualifications of an ideal teacher according to social studies preservice teachers. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 12(2), 1569-1572.
- Karadeniz, O. (2016). Sosyal bilgiler öğretmenliği 4.sınıf öğrencilerinin KPSS Algıları: Metaforik bir analiz çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 17(3), 729-746. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefad/issue/59425/853527>
- Kuru, A. ve Pınmaz, E. (2020). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler öğretmeni kavramına ilişkin metaforik algıları. *EKEV Akademi Dergisi*, 24(82), 77-96. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sosekev/issue/72040/1158428>
- Milli Eğitim Bakanlığı (1980). *Milli Eğitim Temel Kanunu*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının “öğretmen” kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 2(2), 131-155. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tebd/issue/26128/275216>
- Saban, A. (2008). İlköğretim I. kademe öğretmen ve öğrencilerinin bilgi kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *İlköğretim Online*, 7(2), 421-455.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin.
- Yılmaz, F. , Göçen, S. ve Yılmaz, F. (2013). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algıları: Bir metaforik çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 151-164. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mersinefd/issue/17382/181569>

BİYOGRAFİK NOTLAR

Araştırmacıların Katkı Oranı

Yazar 1: 60%

Yazar 2: 20%

Yazar 3: 20%

Çatışma Beyanı

İlgili araştırmada çatışma yoktur.